

DE SCHRIFTUURLIJKE LIEDEKENS.

DE SCHRIFTUURLIJKE LIEDEKENS

DE LIEDEREN DER NEDERLANDSCHE HERVORMDEN

TOT OP HET JAAR 1566

INHOUDSBESCHRIJVING EN BIBLIOGRAPHIE

DOOR

D^R. F. C. WIEDER

H&S

HES PUBLISHERS/UTRECHT/NETHERLANDS

1977

UTRECHTSE HERDRUKKEN:

- I Veelderhande geneuchlijke dichten, tafelspelen ende refereynen.
- II R. JACOBSEN. Carel van Mander (1548-1606), dichter en prozaschrijver.
- III W. DROP. Verbeelding en historie. Verschijningsvormen van de Nederlandse roman in de negentiende eeuw.
- IV A.G. VAN HAMEL. Zeventiende-eeuwsche opvattingen en theorieën over litteratuur in Nederland.
- V W.P.F. DE GEEST. Complementaire constructies bij verba sentiendi in het Nederlands.
- VI J.L. VOORZANGER & J.E. POLAK. Het Joodsch in Nederland. Aan het Hebreuwsch en andere talen ontleende woorden en zegswijzen.
- VII DOCUMENTATIEBLAD Werkgroep 18e eeuw. Eerste reeks: Nr. 1-10.
- VIII W.A.P. SMIT. De dichter Révius.
- IX JACOBUS REVIUS. Over-Ysselsche Sangen en Dichten.
- X J.A. WORP. Een onwaerdeerlycke vrouw. Brieven en verzen van en aan MARIA TESSELSCHADE.
- XI HEIN VAN AKEN. Die rose. Met de fragmenten der tweede vertaling uitgegeven door E. VERWIJS.
- XII A.G.C. DE VRIES. De Nederlandsche Emblemata. Geschiedenis en bibliographie tot de 18de eeuw.
- XIII J.A. WORP. De invloed van Seneca's treurspelen op ons tooneel.
- XIV Th.A.J.M. JANSSEN. Hebben-konstrukties en indirekt-objekts-konstrukties.
- XV D.F. SCHEURLEER. Nederlandsche liedboeken. Lijst der in Nederland tot het jaar 1800 uitgegeven liedboeken. Met Supplement.
- XVI D.F. SCHEURLEER. De Souterliedekens. Bijdrage tot de geschiedenis der oudste Nederlandsche Psalmberijming.
- XVII F.C. WIEDER. De schriftuurlijke liedekens. De liederen der Nederlandsche Hervormden tot 1566. Inhoudsbeschrijving en bibliographie.

ISBN 90 6194 361 2

Copyright Martinus Nijhoff's Boekhandel en Uitgeversmaatschappij 1900.

Tweede, ongewijzigde druk.

INHOUD.

	Bldz.
EERSTE AFDEELING. — INHOUDSBESCHRIJVING.	
HOOFDSTUK I. ALGEMEEN OVERZICHT	1
HOOFDSTUK II. DE BIJBEL IN DE LIEDEREN	25
(Gebruik en Lof van den Bijbel — Bijbelsche Historieliederen — Stukken uit den Bijbel in rijm — Concordanties (Teksten en Voorbeelden) — Voorliefde voor Bijbelboeken in het bijzonder (Hooglied) — Preeken — Allegorie — Besluit.)	
HOOFDSTUK III DE KERK IN DE LIEDEREN	64
(Overname van liederen — R.-Kath. uitdruk- kingen — Verschil met de R.-Kath. liederen — Strijdliederen (allegorisch; rechtstreeks).)	
HOOFDSTUK IV. DE VERVOLGING IN DE LIEDEREN	88
(Vervolging — Vervolgers — Offerliederen (eerste; geschiedbeschouwing; inhoud; betrouw- baarheid; dateering; van ooggetuigen; vereering der martelaren; propaganda; lijst).)	
BESLUIT	118
TWEDE AFDEELING. — BIBLIOGRAPHIE.	123
REGISTER	178

Met 1566, het begin van het gewelddadig verzet tegen de wettige regering, komen de Psalmen van Datheen en de Geuzenliederen op, die de uiting zijn van een geheel anderen geest, dan die, waaruit de Schriftuurlijke Liedekens voortkwamen. Daardoor worden zij steeds meer teruggedrongen tot den kring der Doopsgezinden: het jaar 1566 sluit dus de periode af, waarin de Schrift. Liedekens de voornaamste uiting zijn der Hervorming op het gebied van den zang; wat men na dat jaar aan Bijbelsche liederen dicht, is navolging der oude liederen en beantwoordt slechts aan de gevoelens van een deel der Hervormden.

Er is over het onderwerp veel meer te zeggen, dan hier gedaan werd: het is mijn doel slechts geweest, den inhoud der liederen te doen kennen en de bronnen der liederen toegankelijk te maken. Over hunne geschiedenis: de liederen uit de eerste jaren der Hervorming en die van David Joris, den invloed der Wederdoopers, de bijzondere plaats, die de Sacramentistische liederen innemen, de Southerliedekens, de propaganda, het optreden der overheid tegen de liederen, den invloed der Hoogduitsche liederen, het aandeel der rederijkers aan de liederen, daarover is te veel te zeggen, dan dat ik in den beperkten tijd, die voor een dissertatie beschikbaar is, er voldoende over had kunnen schrijven. Evenzoo is het met de dichters der liederen en het kerkgezag, en, wat vooral van belang is, met het verzamelen der liederen, het tot stand komen der bundels en de verhouding der Doopsgez. en Sacr. liedboeken.

Ik hoop, zoodra ik daartoe de gelegenheid bezit, hetgeen ik over dat alles bijeengebracht heb, te verwerken en mee te deelen, waarbij zich een onderzoek naar de zangwijzen zal aansluiten, om aldus het beeld der Schriftuurlijke Liedekens volledig te maken.

De Arabische cijfers verwijzen naar het liederenregister, een * voor het getal duidt aan, dat het lied voorkomt in *Lieder d. nied. Reformierten a. d. Zeit d. Verfolgung im 16. Jahrh.* herausgeg. v. Ph. Wackernagel Frankf. a/M. 1867; de Romeinsche cijfers verwijzen naar de nummers der Bibliographie.

VL = Veelderhande Liedekens van het erbij gevoegde jaar.

VGL = Veelderhande Geestelicke Liedekens, id.

NL62 = Een nieu Liedenboeck 1562.

Bibl. Mart. = F. Vander Haeghen, Th. J. I. Arnold et R. Vanden Berghe *Bibliographie des Martyrologes prot. néerl.* La Haye 1890.